

4. PAMÄŤ

4.1 Umieranie, pohreb, náhrobok, podobizne a nekrológy

Kmeť ako „nedávno zosnulý“ už v roku 1906

Kmeť necelé dva roky po svojom presťahovaní do Turčianskeho Sv. Martina zomrel. V súvislosti s jeho smrťou však nachádzame v dobovej tlači jej nevšednú „predohru“. Katolícke periodikum *Egyházi Közlöny* 7. 9. 1906 prinieslo článok, v ktorom sa kritizuje prepojenie vedy a politiky v Uhorsku. Okrem iného sa v ňom poukazovalo na ťažkosti preniknutia do vedeckých štruktúr zo strany katolíckych kňazov. V tomto texte je spomenutý aj príklad istého „nedávno zosnulého“ hornouhorskeho katolíckeho kňaza, člena zahraničných vedeckých spoločností, po ktorom bolo pomenovaných okolo 100 druhov rastlín. Pokiaľ v zahraničí bol uznávaný, doma ho takmer ani nebrali na vedomie. To malo byť stimulom k „nie veľmi chválibočnému skutku“, keď vo svojom testamente odkázal svoju prírodovednú zbierku, vrátane pozostatkov mamuta nájdeného v Tekove,⁴⁹⁴ múzeu v Turčianskom sv. Martine.⁴⁹⁵ Niet sa čo diviť, že *Národné noviny* odhalili v tomto anonymnom vedcovi práve Andreja Kmeťa a zá-

494 Ide o známy objav pozostatkov mamuta v Beši. Medvecký v Kmeťovej biografii opísal aj nátlak na Kmeťa, aby tieto pozostatky dal do peštianskeho múzea. Pozri bližšie: MEDVECKÝ, *Andrej Kmeť...*, s. 114-119. Záujem o tento nález zo strany centrálnych inštitúcií bol aj po Kmeťovej smrti. V dňoch 19. a 20. decembra 1910 navštívili v tejto veci martinské múzeum krajinský radca a podsprávca Geologického krajinského múzea Tomáš Szontagh a dr. Tivadar Kormos, geológ z Budapešti. Výbor MSS neprijal ich ponuku na kúpu bešianskeho mamuta, čo odôvodnil mimoriadnou vzácnosťou týchto pozostatkov, ako aj skutočnosťou, „že je to predmet nebohým predsedom Andrejom Kmeťom nášmu muzeumu *testamentárne* poručený, *základinou na konzervovanie opatrený*“ [zvýraznenie kurzívou v origináli]. Pozri: Zápisnica výborového zasadnutia Muzeálnej slovenskej spoločnosti odbývaného v Turčianskom Sv. Martine 26. januára 1911. In *Časopis Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, 1911, roč. 14, č. 1, s. 29.

495 Podrobnejšie pozri: F. Zs. Tudomány és politika. In *Egyházi Közlöny. A Magyar katolikus papság számára*, 7. 9. 1906, roč. 18, č. 36, s. 575-576.